

PEILING FORMATIE START SCHOOLJAAR 2023-2024

Oplossingen in tijden van tekorten

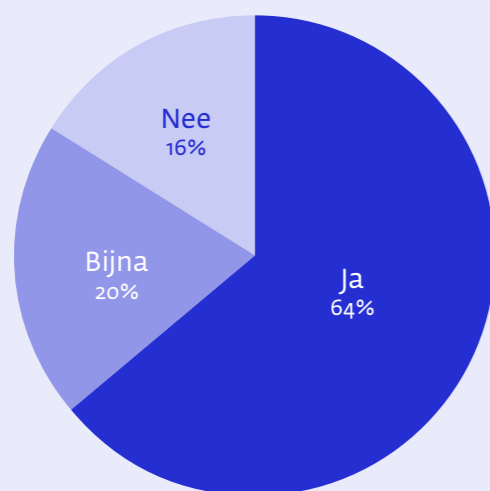
Bij de start van dit schooljaar had 64% van de schooldirecteuren de formatie op hun basisschool helemaal rond. Dat is vergelijkbaar met vorig schooljaar. Het is en blijft een helse klus voor schooldirecteuren om elke dag alle groepen van een leerkracht te voorzien. Maar er zijn lichtpuntjes. De scholen pakken de tekorten steeds voortvarender aan, onder meer door het onderwijs anders te organiseren.

Formatie en openstaande vacatureruimte

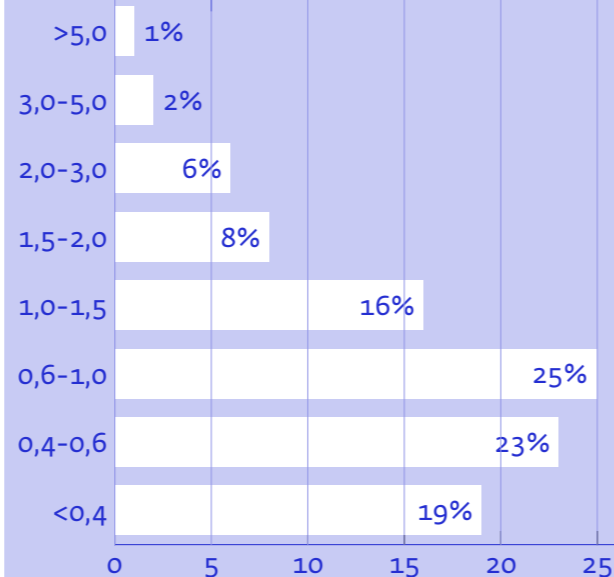
Uit de formatiepeiling van AVS, die voor de herfstvakantie is gehouden, blijkt dat 64% van de schooldirecteuren in het primair onderwijs de formatie helemaal rond had; 20% had de formatie bijna rond, 16% had de formatie niet rond.

Van de schooldirecteuren met vacatures zegt 25% tussen de 0,6 en 1,0 FTE aan vacatureruimte open te hebben staan. 23% zoekt personeel voor 0,4 tot 0,6 FTE, 16% voor 1,0 tot 1,5 FTE en 19% voor minder dan 0,4 FTE.

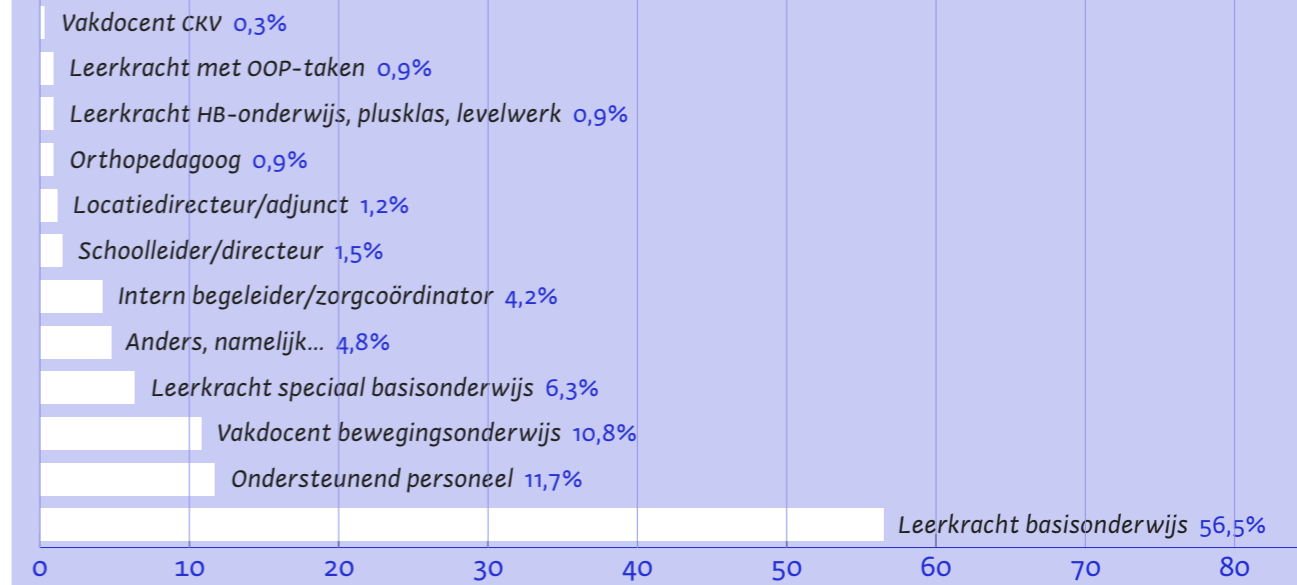
Stelling: de formatie is helemaal rond

Hoeveel FTE aan vacatureruimte heb je nu nog openstaan?

Voor welke functies heb je nog vacatures?

Meer dan 56% van de openstaande vacatures betreft leerkrachten basisonderwijs gevolgd door vacatures voor ondersteunend personeel (12%), vakdocenten bewegingsonderwijs (11%) en vacatures voor leerkrachten in het speciaal basisonderwijs (6%).

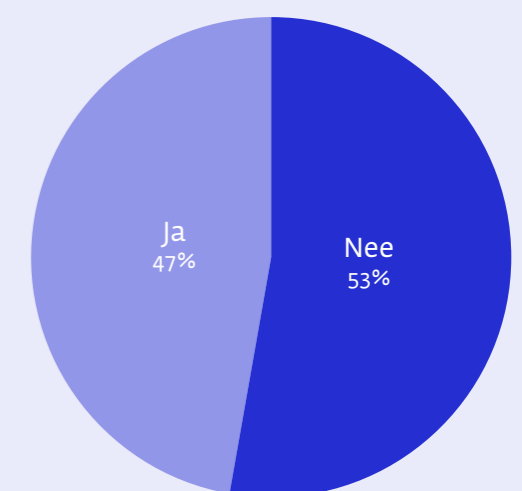
Externen en/of inhuur

58% van de schoolleiders huurt helemaal niemand in, terwijl deze schoolleiders gemiddeld 0,8 FTE aan vacatures open hebben staan. Hebben schoolleiders meer dan 1,0 FTE aan vacatures dan besluit 38% wel externen in te huren.

Onderwijskwaliteit onder druk

Dat er nu nog steeds formatieproblemen zijn is evident. Op de vraag 'Verwacht je komend schooljaar vaker leerlingen naar huis te sturen?' – toch het meest tastbare signaal dat er een fors lerarentekort is – antwoordde 47% daar toch wel rekening mee te houden. 'We leven in een bijzondere tijd waar we met elkaar doorheen moeten. Nooit eerder in de geschiedenis was het personeelstekort zo nijpend', stelt een directeur. 'De tijdelijke vervangingen zijn eveneens ingewikkeld. Denk aan ziekte en verloven. Nooit eerder stonden er zoveel mensen voor de klas zonder afgeronde pabo-diploma. Als mensen halverwege het schooljaar vertrekken, hebben we echt een groot probleem. Uiteraard doet dit alles iets met het primaire proces én de kwaliteit van ons onderwijs', zegt een andere directeur in de toelichting.

Verwacht je komend schooljaar vaker leerlingen naar huis te sturen?

Anders organiseren als oplossing in tijden van tekorten

Scholen weten de tekorten beter aan te pakken, blijkt uit deze peiling. Een steeds grotere groep zoekt hierbij de oplossing in 'anders organiseren'. Meer dan de helft van de scholen doet dit al of neemt het in overweging. Bij deze groep is de inzet van ander personeel naast de leerkrachten de meest bewandelde weg. Eén van de deelnemers aan de peiling schrijft hierover: 'Veel onderwijsassistenten die nu voor de groep staan, zijn bezig met de pabo. Ik faciliteer hen in geld en tijd. Ik hoop hiermee voor de toekomst voldoende gediplomeerde leerkrachten in onze school te hebben.' Een andere respondent

zegt: 'Door het gebrek aan invallers in de vervangingspool maken we gebruik van oud-medewerkers die met pensioen zijn gegaan.'

Lianne ter Steeg, beleidsadviseur bij AVS: 'Wat mij zorgen baart is dat het anders organiseren niet zozeer wordt gedaan vanuit een onderwijsvisie maar het is vooral een oplossing voor de tekorten. Dat laatste is niet wenselijk, het eerste wel en dat kan ook zeker kansrijk zijn voor de toekomst. Anders organiseren zou een duurzame keuze moeten zijn die recht doet aan bevoegdheden en het curriculum.'

“In ons deel van het land (Midden-Nederland) lukt het om de formatie rond te krijgen. Maar zodra er ziekten zijn, hebben we een probleem. We moeten dan de keuze maken om klassen naar huis te sturen. Opsplitsen e.d. doe ik niet. Liever één groep thuis, dan twee of meer groepen aangepaste lessen geven.”

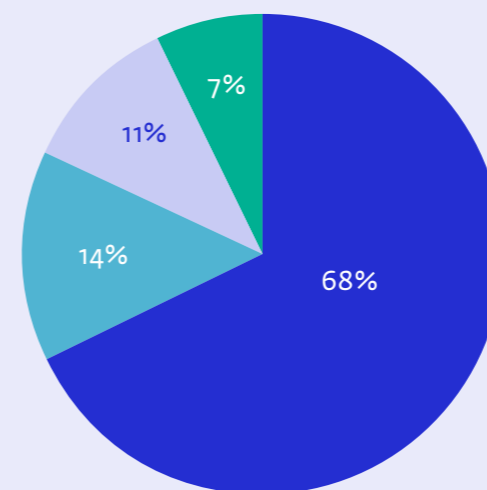
Bewondering en respect

Karin Straus, voorzitter AVS, heeft veel bewondering voor schooldirecteuren hoe zij ondanks de tekorten het onderwijs toch overeind weten te houden. 'Ze zitten niet bij de pakken neer en gaan tot het uiterste om de continuïteit en de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen. Kan het niet linksom, dan maar rechtsom. Ze moeten ook dit schooljaar veel tijd en energie steken in het opvangen van de tekorten. Dit schooljaar is niet corona of griep de belangrijkste boosdoener, maar de krapte op

de arbeidsmarkt. En dat is een veel structureler probleem.'

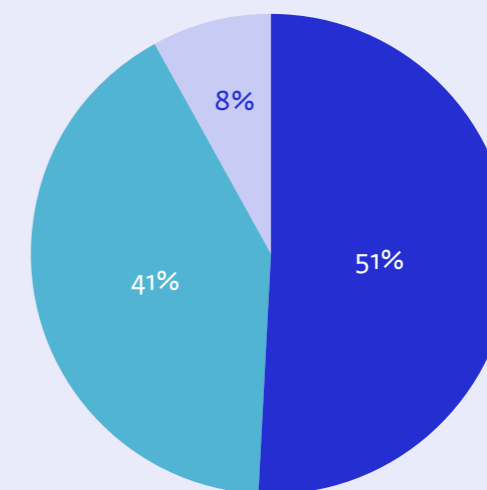
AVS zet zich dan ook in om voortdurend het vraagstuk van het personeelstekort in het onderwijs bij beleidsmakers en besturen onder de aandacht te brengen. 'Als we niet structureel en met een langere termijn visie investeren in het onderwijs als aantrekkelijke sector om in te werken, zal de kwaliteit van het onderwijs niet verbeteren.'

Hoe pak je werving en selectie op?

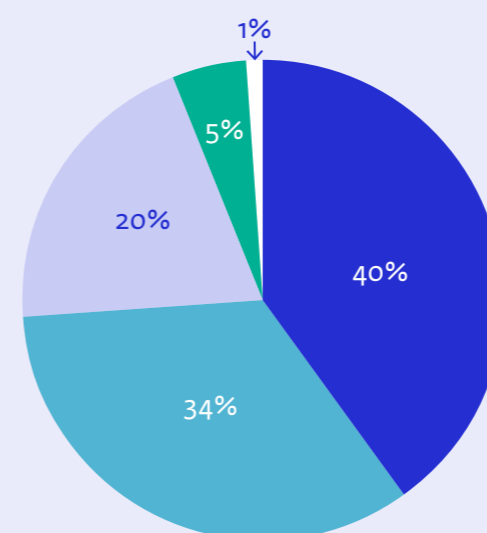
- 7% doet dit samen met andere scholen of besturen
- 11% regelt dit binnen de regio
- 14% doet dit binnen de eigen school
- 68% van de schoolleiders pakt de werving en selectie binnen het eigen bestuur op

Voel je je betrokken bij de onderwijsregio?

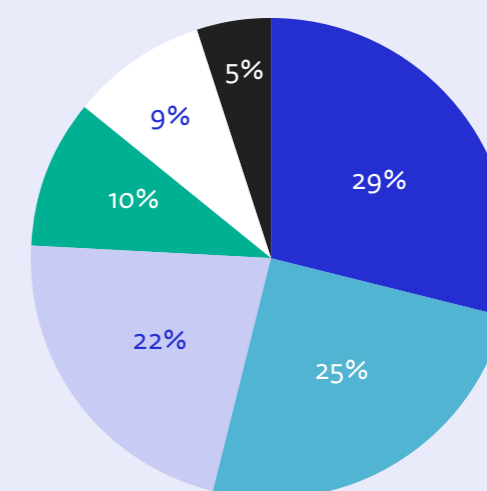
- 8% voelt zich niet betrokken bij de onderwijsregio
- 41% een beetje
- 51% van de schoolleiders voelt zich betrokken bij de onderwijsregio

Krijg je voldoende ondersteuning om personele vraagstukken aan te pakken?

- 1% krijgt nooit ondersteuning
- 6% krijgt zelden ondersteuning
- 20% krijgt soms ondersteuning
- 34% van de schoolleiders krijgt altijd ondersteuning
- 40% krijgt vaak ondersteuning

Stelling: Door de personeelskrapte ben ik anders gaan organiseren op mijn school

- 5% doet het vanuit schoolvisie
- 9% van de schoolleiders is het hier helemaal mee eens
- 10% is het er helemaal niet mee eens
- 22% neemt het in overweging
- 25% is het hier niet mee eens
- 29% is het hier mee eens

Vierdaagse schoolweek oplossing?

Van de andere manieren van organiseren is de vierdaagse schoolweek voor verreweg de meeste scholen nog een brug te ver. Slechts 2% omarmt dit ingrijpende alternatief. Een schoolleider die een verkorting van de schoolweek als oplossing ziet, schrijft: 'Dat het bij mij rond is, is een wonder. Het is uiteindelijk pas na de zomervakantie gelukt. Ik realiseer me ook dat zodra het bij mij lukt, dit bij een andere school weer een gat trekt. Ik maak mij grote zorgen over de trage voortgang rondom de oplossing van het personeelstekort in het onderwijs. Door de zwaarte die dit tekort op anderen legt, wordt het vak op veel scholen minder aantrekkelijk of onaanvaardbaar zwaar. Mijns inziens is de enige oplossing om rigide naar een vierdaags model over te stappen en hier een landelijke norm van te maken. Vier dagen is het nieuwe fulltime. En woensdag is een nieuwe zaterdag, zoiets.'

Niet elke school is enthousiast over de inzet van ander personeel. 'Hoewel wij alle groepen hebben bezet, is er wel een kwaliteitsprobleem', stelt een schooldirecteur. 'Leerkrachten die voorheen niet zouden worden aangenomen, krijgen nu wel een kans. Dit doet afbreuk aan de kwaliteit en de doelstellingen/visie van ons onderwijs.'

“Als we ons onderwijs anders inrichten, kunnen we makkelijker voldoen aan alle maatschappelijke uitdagingen en kansrijk passend onderwijs bieden.”

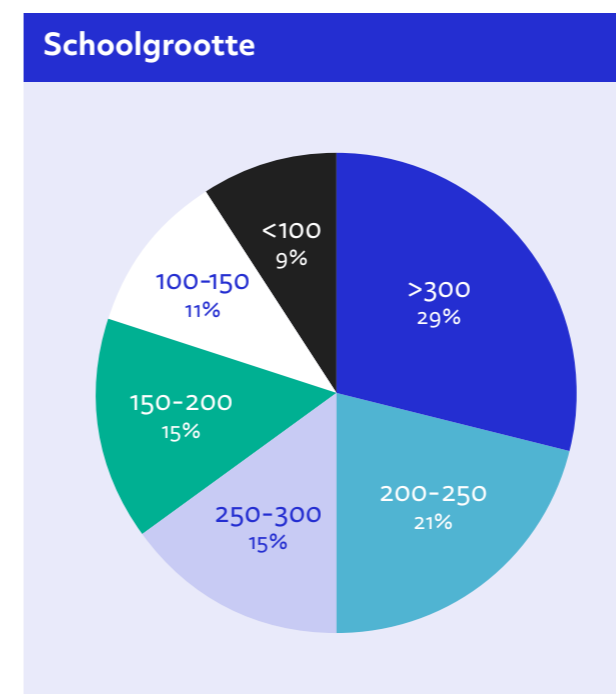
Voor welke vormen van anders organiseren heb je gekozen?

- 1% Flexibele onderwijstijden, school is (bijna) het hele jaar open
- 2% 4-daagse schoolweek
- 2% Inzet van ICT (videolessen, onderwijs op afstand)
- 5% Taak- en functiedifferentie, werken in multidisciplinaire teams
- 8% Anders, namelijk...
- 9% Samenwerking met de omgeving (experts, kinderopvang)
- 9% Unitonderwijs, leerpleinen, domeinen
- 9% Gepersonaliseerde leerroutes/maatwerk, zelfstandig werken, adaptief onderwijs, thematisch onderwijs
- 9% Leerlingen in heterogene groepen (diverse leeftijden), groepsoverstijgend, geen jaarklas
- 46% Inzet ander personeel naast de leerkracht (assistenten, specialisten etc.)

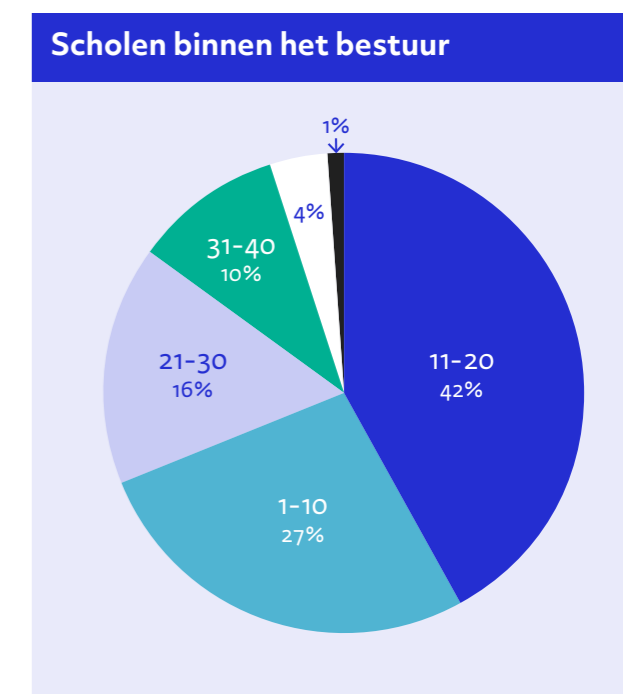
RESPONDENTEN PEILING FORMATIE

Tussen 7 en 13 september 2023 deden 548 schoolleiders mee aan de peiling formatie. 446 zijn lid bij AVS. 99 schoolleiders werken in de grote steden Almere, Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht.

29% van de schooldirecteuren werkt op een school met meer dan 300 leerlingen en 42% van de schooldirecteuren heeft tussen 11 en 20 scholen binnen het bestuur.

- 9% heeft minder dan 100 leerlingen
- 11% heeft 100-150 leerlingen
- 15% heeft 150-200 leerlingen
- 15% heeft 250-300 leerlingen
- 21% heeft 200-250 leerlingen
- 29% van de scholen heeft meer dan 300 leerlingen

- 1% van de scholen heeft meer dan 50 scholen binnen het bestuur
- 4% heeft 41-50 scholen
- 10% heeft 31-40 scholen
- 16% heeft 21-30 scholen
- 27% heeft 1-10 scholen
- 42% heeft 11-20 scholen

“De problematiek rond de formatie behelst zowel de kwantiteit als ook de kwaliteit van het personeel!”

Schoolleider, laat je stem gelden

AVS wil weten hoe jij als schoolleider over belangrijke onderwijskwesties denkt of wat je vindt van de positie van schooldirecteuren. Daarom houden we peilingen. Zo onderzoeken we wat er leeft onder schoolleiders. Dat doen we al jaren én met groot succes. Veel van onze leden vullen de peilingen in. Hoe meer leidinggevenden in het onderwijs deelnemen aan zo'n peiling, hoe meer impact AVS kan maken. Op die manier gebruiken wij jouw input om invloed uit te oefenen op bijvoorbeeld het gewenste onderwijsbeleid. Laat dus van je horen, laat je stem gelden.

Jij beïnvloedt het gewenste onderwijsbeleid: denk en doe mee met de peilingen van AVS.

Copyright AVS.nl – november 2023